

УДК 330.322.1:339.13
JEL Classification: F21, G 20

DOI: 10.37332/2309-1533.2024.4.25

Вербіцька І.І.,
*канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри
фундаментальних та спеціальних дисциплін,
Чортківський навчально-науковий
інститут підприємництва і бізнесу
Західноукраїнського національного університету,*
Бучинська Т.В.
*канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних економічних відносин,
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль*

МЕНЕДЖМЕНТ ПРОЄКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

Verbitska I.I.,
*cand.sc.(econ.), assoc. prof., associate professor at the
department of fundamental and special disciplines,
Chortkiv Education and Research Institute of Entrepreneurship
and Business of West Ukrainian National University,
West Ukrainian National University, Ternopil,*
Buchynska T.V.,
*cand.sc.(econ.), assoc. prof., associate professor
at the department of international economic relations,
West Ukrainian National University, Ternopil*

PROJECT FINANCE MANAGEMENT IN THE CONDITIONS OF THE GLOBALIZATION OF THE INTERNATIONAL ECONOMY

Постановка проблеми. Глобалізація та економічна інтеграція, які активно розвиваються у світовій економіці протягом останніх десятиліть, спричинили значне зростання кількості великих інвестиційних проєктів. Спочатку основними гравцями на цьому ринку виступали комерційні банки, які забезпечували фінансування таких ініціатив. Проте низка фінансових криз і посилення регуляторних вимог у банківській сфері змусили переглянути підходи до фінансування. Сьогодні для реалізації масштабних проєктів дедалі частіше використовують складніші фінансові інструменти та інноваційні організаційно-юридичні структури, такі як спеціальні суб'єкти, синдіковані кредити та «зелені» облігації. У цих умовах роль міжнародних фінансових інститутів, таких як Світовий банк, Міжнародна фінансова корпорація, Європейський банк реконструкції та розвитку та інші, значно зростає. Ці організації стали ключовими гравцями на ринку проєктного фінансування, забезпечуючи не лише капітал, але й експертизу, що сприяє ефективній реалізації великих інфраструктурних, енергетичних та промислових проєктів у глобальному масштабі.

Проєктне фінансування, як особлива форма організації інвестиційної діяльності, набуває особливої ваги в умовах глобалізації. Його унікальність полягає в здатності долати ресурсні обмеження, необхідні для створення нових або ґрунтовної модернізації існуючих виробництв. Це особливо актуально в інноваційній економіці, де швидкий розвиток технологій і стійкі інфраструктурні рішення стають конкурентною перевагою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному науковому дискурсі проєктне фінансування розглядається як один із ключових чинників ефективного управління в умовах глобалізації міжнародної економіки.

Проблемам аналізу та оцінювання фінансування проєктів присвячено чимало наукових публікацій, серед яких першочергово слід згадати роботи О. Боднар, О. Герасименко, І. Гернего, О. Дзюблюк, Б. Есті, О. Заячківської, Е. Йескомбе, Б. Кишакевича, Л. Колінець, В. Куриляк, М. Лизун, Б. Луців, Т. Майорової, С. Міщенко, С. Науменкової, П. Невітт, Н. Рязанової, Є. Савельєв,

О. Сохацька, М. Стецько, О. Тулай, І. Ясіновської та багато інших. Втім, дуже багато питань, що стосуються фінансування проєктів умовах глобалізації міжнародної економіки, залишаються дискусійними.

Постановка завдання. Мета статті полягає у визначенні ролі управління проєктним фінансуванням в умовах глобалізації міжнародної економіки та аналізі основних підходів його здійснення. У статті розглядаються ключові аспекти впливу глобалізаційних процесів на механізми фінансування проєктів, визначаються основні виклики та перспективи розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах глобалізації міжнародної економіки зростає потреба у нових підходах до фінансування проєктів. Одним із ключових механізмів забезпечення довгострокового фінансування є проєктне фінансування, яке дозволяє залучати значні ресурси для реалізації масштабних ініціатив. Проєктне фінансування передбачає надання інвестицій компаніям із недостатнім власним капіталом, основними активами яких є великомасштабні довгострокові контракти, а також спеціальні ліцензії та дозволи. Тобто, проєктне фінансування – це надання значних фінансових коштів слабокапіталізованим компаніям, в активі яких, зазвичай, лише масштабні довгострокові контракти та низка спеціальних ліцензій і дозволів.

На думку С. Гатті: «Проєктне фінансування – це фінансування окремої довготривалої промислової ініціативи з високою капіталомісткістю. Ця ініціатива включена в спеціально створений механізм, чий активи надаються як забезпечення кредиту як єдине джерело – разом із грошовим потоком, створеним проєктом – для погашення боргу [1].

Як зазначає Н. Рязанова: «Головні переваги проєктного фінансування як інструменту кредитування та обслуговування інвестиційних проєктів полягають в наступному: для ініціаторів проєкту – у залученні широкого кола кредиторів і тим самим підвищенні можливості реалізації проєктів, незважаючи на обмеженість власних коштів; для кредиторів – у забезпеченні надійності та повернення вкладень шляхом вивчення наданої детальної інформації за проєктом» [2, с. 150].

Е. Йескомбе узагальнив основні чинники, що сприяли стрімкому розвитку проєктного фінансування в останні десятиліття [3].

Проєктне фінансування – це поширений метод, коли фінансування забезпечується за рахунок грошових потоків, які генерує сам проєкт, при цьому високий рівень ризику розподіляється між учасниками проєкту [4].

Проєктне фінансування – це фінансування інвестиційних проєктів, при якому джерелом обслуговування боргових зобов'язань є грошові потоки, які генеруються проєктом. Специфіка цього виду інвестування полягає в тому, що оцінка витрат і доходів здійснюється з урахуванням розподілу ризику між учасниками проєкту [5].

Проєктне фінансування – це спеціалізований метод фінансування, який застосовується для реалізації окремих інвестиційних проєктів, де джерелом повернення залучених коштів є виключно вільний грошовий потік, генерований самим проєктом. На відміну від традиційного кредитування, де забезпечення може включати активи компанії в цілому, у проєктному фінансуванні заставою слугують лише ті активи, які були придбані чи створені безпосередньо для реалізації конкретного проєкту. Такий підхід дозволяє ізолювати ризики, пов'язані з проєктом, від інших активів позичальника, що робить його особливо придатним для великих і складних ініціатив.

Цей метод почав активно розвиватися в 1980-х роках, спочатку використовуючись переважно в енергетичному секторі та промисловій інфраструктурі, де потрібні значні капіталовкладення та високий рівень ризику. З плином часу сфера застосування проєктного фінансування розширилася, охопивши такі галузі, як транспорт, телекомунікації та відновлювані джерела енергії. Його популярність зросла завдяки здатності забезпечувати фінансування для проєктів із тривалим періодом окупності, які важко реалізувати за допомогою звичайних фінансових інструментів, спираючись на майбутні грошові потоки, що генеруються проєктом. Це означає, що повернення залучених позикових та власних коштів базується виключно на грошових потоках, які генеруються самим проєктом, без прямого впливу на фінансове становище спонсора чи інших активів компанії. По суті, структура проєктного фінансування передбачає, що джерелом погашення боргу є насамперед доходи від реалізації проєкту. При цьому всі активи, права та вигоди, пов'язані з проєктом, виступають як забезпечення та можуть бути використані для створення капіталу (цінних паперів), які торгуються на вторинному ринку. Такий підхід робить проєктне фінансування особливо привабливим для приватного сектора, оскільки воно дозволяє реалізувати великі проєкти без суттєвого навантаження на баланс компанії, забезпечуючи позабалансове фінансування та розподіл ризиків між діючими учасниками.

Таким чином, проєктне фінансування передбачає розвиток фінансових структур і реалізацію капіталомістких проєктів, головним чином інфраструктури, в умовах обмеженого регресу. Цей спосіб фінансування проєктів передбачає, що в разі невдачі кредитори мають обмежене право переведення на позичальника відповідальності за погашення кредиту (зазвичай це право обмежене вартістю майна, створеного за рахунок позикових коштів під час реалізації проєкту).

Сучасні проекти, які дедалі більше ускладнюються через їхній масштаб і технічну складність, вимагають залучення зацікавлених сторін, зокрема інвесторів, підрядників і державних органів. Така багатостороння взаємодія створила потребу в інтеграції систем проектного фінансування, що дозволяє оптимізувати управління ризиками, ефективніше розподіляти ресурси та забезпечувати успішну реалізацію ініціатив у глобальному контексті.

Проектне фінансування характеризується чіткою структурою, котра складається з таких ключових компонентів:

- суб'єкти (кредитори, інвестори, підрядники, регулюючі органи та інші учасники, що забезпечують взаємодію та виконання зобов'язань);
- фінансові інструменти (власний капітал, позикові кошти, гарантії та страхування, що дає змогу залучати різні джерела фінансування);
- правова база (договори, угоди та регулюючі документи, які впорядковують відносини між учасниками).

Елементи проектного фінансування, такі як інвестори, кредитори, проектні компанії та інші учасники, утворюють тісно взаємопов'язану структуру, яка функціонує як єдине ціле, забезпечуючи спільну діяльність для досягнення цілей проекту. Зокрема:

– фінансові потоки напряду залежать від успішної реалізації проекту та його економічної прибутковості, що визначає здатність проекту генерувати достатні кошти для погашення боргів і забезпечення прибутку;

– зобов'язання між учасниками чітко регламентовані їхніми ролями та зонами відповідальності: наприклад, підрядники відповідають за виконання робіт у встановлені терміни та межах бюджету, що безпосередньо впливає на дотримання графіка реалізації та фінансової стабільності проекту;

– ризики, пов'язані з проектом, розподіляються між учасниками через спеціальні механізми угод, що дозволяє мінімізувати потенційні втрати та забезпечити стійкість усієї системи.

Взаємодія цих компонентів підкреслює системний характер проектного фінансування, а синергія між учасниками сприяє досягненню спільних цілей, забезпечуючи ефективність і стабільність реалізації складних інвестиційних ініціатив.

Система проектного фінансування базується на чітко визначених цілях і завданнях, котрі спрямовують діяльність усіх учасників і гарантують виконання проектних зобов'язань. Цей цілісний підхід передбачає наявність єдиної стратегії, що охоплює фінансові, операційні та управлінські аспекти, з орієнтацією на головну мету – успішне завершення проекту та забезпечення його прибутковості. У сучасних умовах дії всіх учасників узгоджуються з цією метою, що демонструє системну цілісність і взаємозалежність компонентів проектного фінансування.

Цілісність системи, своєю чергою, сприяє формуванню єдиної стратегії реалізації проекту та забезпечує синхронність і узгодженість зусиль усіх зацікавлених сторін. Крім того, проектне фінансування демонструє гнучкість, адаптуючись до змін ринкових умов, законодавчих вимог та внутрішніх факторів проекту, що дозволяє підтримувати його стійкість і ефективність у динамічному глобальному середовищі.

Реалізація довгострокових інвестиційних проектів вимагає чіткого розподілу відповідальності між заявником та інвестором, оскільки саме на них покладається основний фінансовий та організаційний тягар. У цьому контексті ключовим завданням є конкретизація їхніх повноважень у процесі взаємодії з іншими учасниками проекту. Це стосується укладання фінансових, промислових та інших видів контрактів, необхідних для ефективного впровадження проекту.

На рис. 1 наведено основні види договорів, що регламентують правові та фінансові відносини між учасниками інвестиційного процесу. Визначення цих контрактів забезпечує узгодженість дій усіх сторін, мінімізує ризики та сприяє успішній реалізації проекту.

Проектне фінансування є механізмом залучення капіталу, що поєднує використання позикових ресурсів і продаж акцій, забезпечуючи високу ефективність фінансування. Завдяки цьому воно виступає універсальним інструментом для реалізації окремих інвестиційних ініціатив материнської компанії-спонсора. Погашення боргу, включаючи виплату відсотків, здійснюється виключно за рахунок грошових потоків, що генерує сам проект.

Фінансові ризики, так само як і потенційний дохід, розподіляються між спонсором, залученими інвесторами та кредиторами різних рівнів. Саме тому інвестори оцінюють передусім прибутковість конкретного проекту, а не фінансову спроможність спонсора компенсувати можливі збитки у разі його невдачі.

Ключова відмінність проектного фінансування від традиційного залучення позикового капіталу полягає в джерелах погашення боргових зобов'язань. У разі звичайного фінансування ці зобов'язання покриваються за рахунок коштів спонсора, тоді як у проектному фінансуванні єдиним джерелом для цього виступають грошові потоки самого проекту. Такий підхід мінімізує фінансовий тиск на компанію-спонсора та підвищує незалежність проекту в контексті залучення капіталу.

Рис. 1. Перелік типових контрактів при реалізації довгострокових інвестиційних проєктів
Джерело: [6, с. 147]

У контексті міжнародних економічних взаємин проєктне фінансування привертає значну увагу на глобальному рівні. Зокрема, на ринках, що розвиваються, воно відкриває можливості для реалізації добре структурованих і економічно обґрунтованих проєктів, навіть якщо їхні організатори не мають достатніх фінансових ресурсів або не можуть взяти на себе всі ризики, пов'язані з їхньою реалізацією. Завдяки розробленому механізму розподілу інвестиційних витрат, ризиків і потенційної винагороди між усіма зацікавленими сторонами зростає ймовірність залучення необхідного капіталу, що, своєю чергою, сприяє успішній реалізації проєктів.

Світова практика проєктного фінансування використовує три його основні види: банківське, корпоративне та державне [7, с. 84].

Міжнародний ринок капіталу є перспективним, та поки що не досить освоєним інструментом із залучення боргових ресурсів у розвиток інфраструктури [8, с. 28].

Ясіновська І. стверджує: «Міжнародні фінансові інституції надають доступ до значних фінансових ресурсів, які можуть бути використані для фінансування проєкту. Фінансування від міжнародних фінансових інституцій часто надається за низькими відсотковими ставками, що дозволяє знизити витрати на погашення позики. Міжнародні фінансові інституції надають кошти в довгострокове користування, що дозволяє проєктам планувати свою діяльність на довгострокову перспективу» [9, с. 150].

Міжнародні (глобальні) фінансові інститути відіграють особливу роль в історії та розвитку проектного фінансування, як і відіграють провідну роль у створенні та вдосконаленні цієї сфери. Їхня участь реалізується через три основні напрями:

- розробка й удосконалення методології проектного фінансування, включаючи аналіз нових схем і принципів, які тестуються на реальних проектах. Позитивні результати таких досліджень можуть бути адаптовані комерційними банками та приватними інвесторами, сприяючи ширшому впровадженню інноваційних підходів;

- виконання ролі організатора проектного фінансування, базуючись на розробленій методології, що забезпечує ефективну координацію між учасниками та оптимізує процеси реалізації проектів;

- пряма участь у фінансуванні інвестиційних ініціатив як кредиторів, переважно в складі банківських синдикатів, що дозволяє розподіляти ризики та залучати значні ресурси.

Ці інституції формуються на підставі міждержавних угод шляхом консолідації фінансових ресурсів країн-учасниць. На відміну від традиційних комерційних кредиторів, міжнародні фінансові інститути приділяють значну увагу екологічним, соціальним і політичним аспектам проектів, детально оцінюючи їхній вплив на суспільство. Такий підхід відображає їхню орієнтацію на сталий розвиток і відповідає глобальним трендам, таким як ESG-критерії (екологічність, соціальна відповідальність, управління).

Міжнародними фінансовими інституціями виступають:

- Міжнародний банк реконструкції та розвитку (IBRD);

- Міжнародна фінансова корпорація (IFC) для реалізації проектів приватного сектору (інвестиційні кредити);

- Міжнародна асоціація розвитку (IDA) для реалізації проектів у країнах з економікою, що розвивається (кредити на розвиток).

Міжнародні регіональні інститути розвитку, включаючи фонди та організації, що входять до їхнього складу, відіграють ключову роль у фінансуванні проектів у межах своїх регіонів, діючи на основі політик і принципів Світового банку:

- Міжамериканський Банк Розвитку (IADB);

- Азіатський Банк Розвитку (ADB);

- Африканський Банк Розвитку (AFDB);

- Ісламський Банк Розвитку (IsDB);

- Європейський Банк Реконструкції та Розвитку (EBRD).

Їхня діяльність охоплює низку завдань:

- фінансування національних і транскордонних проектів у регіоні, сприяючи інфраструктурному та економічному розвитку;

- підтримка інвестиційних програм приватного сектора через надання ресурсів для реалізації інноваційних і комерційних ініціатив;

- покриття потреб в іноземній валюті, що виникають внаслідок структурних реформ у фінансово-господарському секторі регіону, забезпечуючи стабільність і доступ до міжнародних ринків;

- надання фінансової підтримки найменш розвиненим країнам-позичальникам через пільгове або безвідсоткове фінансування з використанням спеціально створених фондів, що сприяє соціально-економічному прогресу.

Для реалізації цих завдань регіональні інститути застосовують широкий спектр інструментів проектного фінансування, зокрема пряме кредитування, синдикуване кредитування, придбання часток у капіталі, емісію та купівлю облігаційних зобов'язань, а також надання гарантій і поручительств. Такий підхід дозволяє ефективно розподіляти ризики, залучати ресурси та досягати поставлених цілей у складних економічних умовах.

Отже, міжнародне проектне фінансування є одним із транскордонних підходів до реалізації капіталомістких інвестиційних проектів, що передбачає використання складних і багатокомпонентних механізмів для розроблення, фінансування та контролю на всіх етапах реалізації – від формування ідеї до початку операційної діяльності та отримання прибутку від завершеного проекту.

З огляду на зростаючу роль проектного фінансування в реалізації масштабних інвестиційних ініціатив, важливо розглянути його основні системи, котрі застосовуються в сучасній міжнародній практиці:

- традиційна система проектного фінансування. Найстаріша форма проектного фінансування базується на створенні окремої юридичної структури – спеціального суб'єкта (SPV), який ізолює проект від фінансових ризиків інших активів компанії. Ця система широко використовується в галузях, де потрібні значні капіталовкладення та ретельне управління ризиками, таких як енергетика (будівництво та експлуатація електростанцій, видобуток, перероблення і транспортування нафти та газу). Більшість великих проектів у цій сфері фінансуються за участі комерційних банків як основних

інвесторів, що забезпечують довгострокові кредити з урахуванням майбутніх грошових потоків проекту;

– фінансування за допомогою боргових інструментів. Ця система передбачає випуск облігацій або інших боргових інструментів для залучення капіталу, що дозволяє покрити значні капітальні витрати на реалізацію проєктів. Вона часто застосовується в інфраструктурних галузях, таких як авіаційні та морські порти, а також залізничний транспорт, де потрібні великі початкові інвестиції. Такий підхід забезпечує доступ до широкого кола інвесторів на фінансових ринках і розподіляє ризики між учасниками;

– фінансування через державно-приватне партнерство. Вона передбачає співпрацю державних і приватних інвесторів на взаємовигідних умовах для реалізації інфраструктурних проєктів, активно використовується при будівництві та реконструкції доріг, мостів, тунелів і ліній метрополітену. Основним джерелом фінансування в цій моделі є власні кошти приватних інвесторів або інвестиційних фондів, що сприяє розподілу ризиків і залученню приватного капіталу для суспільно значущих ініціатив;

– краудфандингове фінансування. Завдяки розвитку цифрових технологій краудфандингові платформи стали популярним інструментом для залучення коштів від великої кількості приватних інвесторів через онлайн-платформи;

– фінансування через венчурні інвестиції. Розвиток цифрових технологій також сприяв популяризації венчурного капіталу як системи фінансування проєктів на ранніх стадіях із високим потенціалом зростання. Такі інвестиції спрямовуються переважно у високотехнологічні та інноваційні галузі, де акцент робиться на швидкому розвитку, масштабованість і комерційну привабливість. Ця система дозволяє підтримувати проєкти з високими ризиками, але з потенціалом значного прибутку;

– фінансування через субсидії та гранти. Ця система передбачає надання фінансової підтримки на безоплатній основі від державних або міжнародних організацій для реалізації соціально значущих проєктів. Вона найчастіше застосовується в галузях, таких як фармацевтика та медичні технології, де проєкти мають важливе значення для суспільства, але несуть високі ризики або потребують значних початкових інвестицій.

– екологічна система проєктного фінансування. Ця система, що розвивається за участі приватних інвесторів, зосереджена на фінансуванні проєктів, орієнтованих на сталий розвиток і дотримання екологічних стандартів. Вона підтримує ініціативи в галузі відновлюваних джерел енергії, стійких технологій та інноваційних рішень для охорони довкілля, таких як сонячні та вітрові електростанції, системи переробки відходів чи енергоефективні технології.

Таким чином, різноманітні системи проєктного фінансування, такі як традиційні підходи, державно-приватне партнерство, краудфандинг, венчурні інвестиції, субсидії, боргові інструменти та екологічні ініціативи, демонструють свою адаптивність і ефективність на глобальному рівні, дозволяючи реалізовувати складні інфраструктурні, енергетичні та інноваційні проєкти в умовах глобалізації. Водночас особливості розвитку проєктного фінансування в окремих країнах, зокрема в країнах, що розвиваються або зазнають економічних і геополітичних викликів, відображають унікальні передумови та бар'єри для його впровадження. У цьому контексті доцільно розглянути специфіку проєктного фінансування в Україні, де війна, економічна нестабільність і міжнародна підтримка створюють як можливості, так і значні обмеження для реалізації великих інвестиційних ініціатив.

В Україні упродовж 2000–2023 років було профінансовано такі проєкти (табл. 1).

У табл. 1 наведено проєкти, які фінансуються міжнародними фінансовими організаціями (МФО) в Україні. Це свідчить про значну увагу до країни з боку таких інституцій, як Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) та Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Угоди діють із 2010 по 2050 рік, із середнім терміном реалізації 20–30 років, що характерно для інфраструктурних і довгострокових ініціатив.

Перспективи розвитку менеджменту проєктного фінансування в умовах глобалізації міжнародної економіки можуть бути такі:

1. Зростання «зеленого» фінансування та ESG-інтеграція.
2. Посилення розвитку цифровізації та інноваційних технологій.
3. Посилення міжнародної співпраці, ДПП, зростання ролі міжнародних інститутів (Світовий банк, ЄБРР) у підтримці таких проєктів.
4. Управління геополітичними та економічними ризиками.
5. Розширення проєктів у країнах, що розвиваються.
6. Застосування інноваційних фінансових інструментів в проєктній діяльності.
7. Зміна ролі менеджменту в умовах невизначеності.

Таблиця 1

Фінансування проєктів міжнародними організаціями в Україні

Назва проєкту	Галузь реалізації	МФО	Бенефіціар	Дата підписання угоди	Угода чинна	Вартість проєкту	Відповідальний виконавець
Другий проєкт покращення автомобільних доріг та безпеки руху	Транспорт, складське господарство	МБРР	Державне агентство автомобільних доріг України	2012-09-20	2029-04-15	450000000 USD	Державне агентство автомобільних доріг України
Програма розвитку муніципальної інфраструктури України	Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	ЄІБ	Центральні та місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, державні та комунальні підприємства	2015-07-23	2043-11-20	400000000 EUR	Мінрегіон України
Бескидський залізничний тунель (будівництво залізничного тунелю)	Транспорт, складське господарство	ЄІБ	Державна адміністрація залізничного транспорту України (Укрзалізниця) / після реорганізації ПАТ "Укрзалізниця"	2014-05-07	2043-05-07	55000000 EUR	Міністерство інфраструктури України
Підвищення надійності підстанцій 87.554	Постачання електроенергії, газу	ЄІБ	НЕК Укренерго	2018-05-24	2040-01-08	136000000 EUR	НЕК "Укренерго"
"Подовження третьої лінії метро у м. Харкові"	Транспорт, складське господарство	ЄІБ	КП «Харківський метрополітен» Харківської міської ради	2017-12-11	2050-01-03	160000000 EUR	Виконавчий комітет Харківської міської ради
Проєкт модернізації української залізниці (Модернізація інфраструктури ПАТ "Укрзалізниця")	Транспорт, складське господарство	ЄІБ	АТ "Укрзалізниця"	2016-12-19	2048-09-20	150000000 EUR	Міністерство інфраструктури України
Розвиток системи водопостачання та водовідведення в місті Миколаїв	Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	ЄІБ	Міське комунальне підприємство "Миколаївводоканал"	2010-02-02	2038-12-22	15540000 EUR	Мінрегіон України
Завершення будівництва метрополітену у м. Дніпро	Транспорт, складське господарство	ЄІБ	Комунальне підприємство "Дніпровський метрополітен"	2014-06-01	2046-06-20	152000000 EUR	Дніпровська міська рада
Реабілітація гідроелектростанцій	Постачання електроенергії, газу	ЄБРР	ПРАТ "Укргідроенерго"	2015-12-30	2030-09-20	180000000 EUR	ПРАТ "Укргідроенерго"

Джерело: адаптовано авторами на основі [10]

Отже, перспективи менеджменту проектного фінансування в умовах глобалізації міжнародної економіки вказують на його трансформацію в напрямку сталості, цифровізації, міжнародної співпраці та управління ризиками. Зростання «зелених» проектів, інноваційні фінансові інструменти та адаптація до геополітичних викликів створюють нові можливості, але й вимагають від менеджерів розвитку нових навичок і підходів. Ці перспективи підкреслюють важливість інтеграції глобальних тенденцій у локальні стратегії для забезпечення успішної реалізації проектів у майбутньому.

Висновки з проведеного дослідження. Проведене дослідження показало, що проектне фінансування можна кваліфікувати як систему, оскільки воно має структурованість, взаємопов'язаність компонентів, цілісність, динамічність і механізми контролю та управління; перелічені характеристики роблять проектне фінансування ефективним інструментом для реалізації різноманітних проектів і дадуть змогу успішно досягати поставлених цілей. У рамках проектного фінансування вибудовуються складні організаційно-економічні та юридичні механізми взаємодії великої кількості учасників інвестиційної діяльності. Створюються банківські консорціуми, які надають кредитні ресурси для реалізації проекту, що не виключає можливості використання й інших форм кредиту – лізингового, комерційного, міжнародного.

Міжнародне проектне фінансування відіграє ключову роль у розвитку глобальної економіки, забезпечуючи реалізацію масштабних інфраструктурних, енергетичних, промислових і соціальних ініціатив у різних регіонах світу. Аналіз обсягів ринку, який у 2023 році досяг \$300–350 млрд із прогнозованим зростанням до \$400–450 млрд у 2025 році, а також секторального розподілу (з акцентом на відновлювану енергетику, транспорт і інфраструктуру) свідчить про його високу актуальність у контексті глобалізації. Домінування міжнародних фінансових інститутів, таких як Світовий банк, IFC, ЄБРР і ЄІБ, а також зростаюча роль приватного капіталу, демонструють синергію між державними, приватними та багатосторонніми зусиллями для подолання економічних і геополітичних викликів. Таким чином, міжнародне проектне фінансування залишається важливим драйвером економічного прогресу, що потребує постійного вдосконалення та адаптації до сучасних реалій.

Література

1. Gatti S. Project Finance in Theory and Practice. Designing, Structuring, and Financing Private and Public Projects. London : Elsevier Inc., 2018. 598 p.
2. Рязанова Н. Проектне фінансування як інструмент кредитування інвестиційних проектів. *Економічний форум*. 2022. № 1. С. 143-151.
3. Yescombe E. R. Principles of project finance. Academic Press, 2002. 560 p.
4. Кишакевич Б. Ю., Настьошин С. Є., Війчук О. Т., Котик Я. І. Моделі фінансування проектів відновлювальної енергетики: міжнародний досвід та рекомендації для України. *Академічні візії*. 2024. Вип. 33. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1244/1127> (дата звернення: 21.11.2024).
5. Проектне фінансування. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%94%D0%BA%D1%82%D0%BD%D0%B5_%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F (дата звернення: 21.11.2024).
6. Науменкова С. В., Міщенко С. В., Тищенко Є. О. Проектне фінансування в умовах реалізації “Ukraine Facility Plan”. *Економічний простір*. 2024. № 191. С. 142-153.
7. Заячківська О. В. Проектне фінансування як одна із форм забезпечення інвестицій. *Вісник НУВГП*. 2020. Випуск 1(89). С. 82-90.
8. Боднар О. А., Герасименко О. Є. Міжнародний досвід фінансування інфраструктурних проектів. *Modern Economics*. 2022. № 36. С. 25-31.
9. Ясіновська І. Проектне фінансування за участю міжнародних фінансових інституцій. *Фінансовий простір*. 2023. № 3(51). С. 144-156.
10. Реєстр проектів МФО. *IFIs projects*. URL: <https://proifi.gov.ua/projects?page=1> (дата звернення: 21.11.2024).

References

1. Gatti, S. (2018), Project Finance in Theory and Practice. Designing, Structuring, and Financing Private and Public Projects, Elsevier Inc., London, UK, 598 p.
2. Riazanova, N. (2022), “Project financing as an instrument of crediting investment projects”, *Ekonomichnyi forum*, no. 1, pp. 143-151.
3. Yescombe, E.R. (2002), Principles of project finance, Academic Press, London, UK, 560 p.
4. Kyshakevych, B.Yu., Nastoshyn, S.Ye., Viichuk, O.T. and Kotyk, Ya.I. (2024), “Models of financing renewable energy projects: international experience and recommendations for Ukraine”, *Akademichni vizii*,

Iss. 33, available at: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1244/1127> (access date November 21, 2024).

5. "Project financing", *Wikipedia*, available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%94%D0%BA%D1%82%D0%BD%D0%B5_%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F (access date November 21, 2024)

6. Naumenkova, S.V., Mishchenko, S.V. and Tishchenko, Ye.O. (2024), "Project financing in the context of the implementation of the "Ukraine Facility Plan", *Ekonomichnyi prostir*, no. 191, pp. 142-153.

7. Zaiachkivska, O.V. (2020), "Project financing as one of the forms of investment security", *Visnyk NUVHP*, Issue 1(89), pp. 82-90.

8. Bodnar, O.A. and Herasymenko, O.Ye. (2022), "International experience of financing infrastructure projects", *Modern Economics*, no. 36, pp. 25-31.

9. Yasinovska, I. (2023), "Project financing with the participation of international financial institutions", *Finansovyi prostir*, no. 3(51), pp. 144-156.

10. "Register of MFI projects", *IFIs projects*, available at: <https://proifi.gov.ua/projects?page=1> (access date November 21, 2024).

Вербіцька І.І., Бучинська Т.В.

МЕНЕДЖМЕНТ ПРОЄКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

Мета. Визначення ролі управління проєктним фінансуванням в умовах глобалізації міжнародної економіки та аналіз основних підходів його здійснення.

Методика дослідження. У роботі застосовано наступні методи: абстрактно-логічний – для формулювання теоретичних висновків щодо концепції проєктного фінансування; теоретичного аналізу та синтезу – для дослідження впливу глобалізації міжнародної економіки на проєктне фінансування; системного підходу – для визначення взаємозв'язків між менеджментом, проєктним фінансуванням та тенденціями глобалізації міжнародної економіки.

Результати дослідження. Встановлено, що проєктне фінансування відіграє системну і багатогранну роль, забезпечуючи позитивний вплив на ключові компоненти міжнародної економіки, зокрема на інфраструктурний розвиток, енергетичну безпеку, інноваційну активність і соціально-економічну стійкість; сприяє створенню нових робочих місць, підвищенню конкурентоспроможності регіонів і країн, а також підтримці глобальних цілей сталого розвитку. Проаналізовано сучасні теоретичні підходи до проєктного фінансування, зокрема як саме глобалізація сприяє інтеграції фінансових ринків, розширенню доступу до капіталу та адаптації до змінних економічних і геополітичних умов. Доведено, що проєктне фінансування значною мірою сприяє підвищенню ефективності бізнесу шляхом оптимізації ресурсів, скорочення витрат і прискорення реалізації проєктів через інноваційні управлінські та фінансові інструменти. Наголошено, що проєктне фінансування є потужним драйвером економічного прогресу, що поєднує економічні, соціальні та екологічні вигоди в умовах міжнародної інтеграції.

Наукова новизна результатів дослідження. Набула подальшого розвитку систематизація впливу проєктного фінансування в умовах глобалізації міжнародної економіки та обґрунтовано її роль як синергійного системного елемента управління, що забезпечує досягнення стратегічних цілей, залучення різноманітних джерел фінансування і вирішення соціальних проблем.

Практична значущість результатів дослідження. Результати дослідження можуть бути використані для розробки управління фінансування проєктів міжнародними організаціями в Україні, спрямованих на відновлення інфраструктурних та енергетичних об'єктів.

Ключові слова: проєктне фінансування, глобалізація, міжнародна економіка, управління, проєкт.

Verbitska I.I., Buchynska T.V.

PROJECT FINANCE MANAGEMENT IN THE CONDITIONS OF THE GLOBALIZATION OF THE INTERNATIONAL ECONOMY

Purpose. The aim of the article is to define the role of project finance management in the conditions of the globalization of the international economy and analyse the main approaches to its implementation.

Methodology of research. The following methods were used in the study: abstract and logical – to formulate theoretical conclusions about the concept of project finance; theoretical analysis and synthesis – to study the impact of the globalization of the international economy on project finance; systematic approach – to determine the relationship between management, project finance, and trends in the globalization of the international economy.

Findings. It has been established that project finance plays a systemic and multifaceted role, providing a positive impact on key components of the international economy, in particular on infrastructure development, energy security, innovation, social and economic sustainability; contributes to the creation of

new jobs, increasing the competitiveness of regions and countries, and supporting global sustainable development goals. Modern theoretical approaches to project finance are analysed, in particular, how globalization contributes to the integration of financial markets, expanding access to capital, and adaptation to changing economic and geopolitical conditions. It is proved that project finance significantly contributes to improving business efficiency by optimizing resources, reducing costs, and accelerating project implementation through innovative management and financial instruments. It is emphasized that project finance is a powerful driver of economic progress that combines economic, social and environmental benefits in the context of international integration.

Originality. The systematization of the impact of project financing in the context of the globalization of the international economy has been further developed and its role as a synergistic systemic element of management that ensures the achievement of strategic goals, attracting various sources of funding and solving social problems has been substantiated.

Practical value. The results of the study can be used to develop project financing management by international organizations in Ukraine aimed at restoring infrastructure and energy facilities.

Key words: project financing, globalization, international economy, management, project.